

Dítě duše

Accabadora Micheli Murgiové je nenápadnou, ale o to záživější literární událostí.

Po povídkách Valerie Parrellové a knihách Roberta Saviana vydává nakladatelství Paseka další italské dílo: šesti literárními cenami ověřený debut *Accabadora* autorky Micheli Murgiové. Prostředí románu si v ničem nezadá s nejtypičtějším představami o italském životě. Děj se odehrává v padesátých letech v malé sardinské vesničce, kde se zastavil čas, nebo lépe řečeno, nikdy ani nikam nešel. Ve sluncem zalitých kamenných domcích mezi vinicemi vedle sebe žijí a umírají generace rodin předávající si moudrost, zvyky i sklony věřit pověrám.

Do světa, ve kterém platí svérázné a nepsané – zato naprosto nepřekročitelné – zákony, se narodila Maria.

Je dítětem duše, jak se v Itálii dříve říkalo dětem, jejichž výchovu rodina z nejrůznějších důvodů přenechala někomu jinému.

SÁM ZA SEBE

Maria se do rodiny, která ji přivedla na svět, vždycky tak nějak nehodila.

Pro všechny byla prostě ta čtvrtá, ta poslední, ta, která se narodila příliš pozdě. Čirý a nelítostný pragmatismus vedl její ovdovělou matku k rozhodnutí oslovit starou švadlenu Bonarii Urraiovou, zda by si dceru nechtěla vzít za vlastní. Vdova vychovává dívku láskyplně, avšak pevnou rukou. Nic jí neodpouští, učí ji, že každému člověku se děje jen to, co si zaslouží, že každou svou vinu si člověk vypije až do poslední kapky. Svět se tak pro Mariu stane černobílým, byť spravedlivým místem, v němž je každému člověku vyměřen čas, místo a povinnost, kterou má splnit. Maria tak začne dospívat až ve chvíli, kdy nahlédne, že mezi ano a ne stojí ještě o nic méně podstatné možná. Až časem se také dozví, že její milovaná nevlastní matka je *accabadora*, tedy ten, kdo se v případě potřeby uvolí zkrátit nevléčitelně nemocnému nebo trpícímu člověku, s jeho vlastním souhlasem, poslední chvíle života. A to je věc, se kterou se Maria – do té doby přesvědčená o tom, že o některých věcech rozhoduje jen Bůh – nemůže vyrovnat. Opouští Bonarii i rodnou vesnici a odchází do Turína. Při zakládání Turína byla nejdříve na zemi vyznačena síť pravoúhlých ulic a teprve později dostaveny domy. Mariin život je obdobný, platí v něm pevný řád a vnější hranice, jejichž vnitřní význam je zatím ještě skrytý – objevit ho musí Maria sama v sobě. Nejprve musí být o samotě, bát se, zamilovat se a pochopit, že člověk nemusí být pouze živý, nebo mrtvý, ale může být také mrtvý, pokud si neuvědomuje, že žije. Až v posledním dějství knihy je Maria dovedena ke svému osudovému úkolu.

VŮNĚ AMARETT

Samotný děj románu není jistě kdovíjak překvapivý. Popis dospění mladého člověka skrze různé životní zkušenosti je látka zpracovaná už v mnoha podobách. Přesto je *Accabadora* dílem se svou vlastní nezaměnitelnou poetikou. Místa jsou lyricky prosvětlována mihotavými paprsky italského slunce, atmosféra je vystavěna často skrze barvy, zvuky a vůně: „(...) jsou věci, které se dělají, a ty, které se nedělají, uvažovala, když házela do syčícího oleje zbytek nakrájené zeleniny. Vařečkou, ponořenou do budoucí omáčky, míchala nejen vůně, ale i vzpomínky, a pomalými krouživými pohyby

se nechávala obklopit obojím, vracela se ve vzpomínkách k jednomu odpoledni před mnoha lety, (...)“. Emoce jsou zachycovány spíše trefným popisem gest a výrazů, než slovy samotnými. A tak se daří například i dialog, v němž se Maria s Bonarií baví o životě a smrti, nenechat sklouzávat k patosu. Čtenáře snad nakonec mrzí jen to, že si v českém překladu nemůže vychutnat zvuk sardinského nářečí, které autorka používá, a zažít tak dílo v celé jeho jazykové rozmanitosti.

Michela Murgiová, *Accabadora*, přeložila Marina Feltlová, Paseka, 2014, 160 stran

Foto popis|